

Opbouw preek zondag 29 november 2020 – 1^e advent – Osdorp-Sloten

ds. Martijn van Leerdam

Inleiding

Ik heb een gedicht gemaakt, geïnspireerd door een gedicht van de bekende dominee Okke Jager, uit de vorige eeuw. Het heet: 'kom snel'.

Kom snel, Jezus, bidt de predikant.
Ja, amen, zegt een boer, kom nu maar gauw.
Maar nog niet deze week, want m'n nieuwe megastal
begint pas net iets op te brengen, en ik zit nog diep in de schuld.

Ja, amen, zegt een mevrouw.
Maar mag ik voor de Tesla die ik graag wil hebben,
eerst sparen, en dan een tijdje rondrijden,
Zodat ik kan zeggen dat ik het klimaat heb gered?

Ja, amen, zegt een kind. Maar blijf nog héél eventjes weg.
Ik moet eerst nog naar het zwembad en de dierentuin,
nu dat tenminste weer kan, en dan naar Sinterklaas.
Maar ik goed naar u zwaaien, als u ons onder schooltijd komt verlossen.

Kom snel, Jezus, bidt de predikant.
Maar mag ik eerst dat nieuwe boek uitlezen?
En dat artikel, dat ik nog geschreven heb?
Zodat iedereen kan zien hoe goed ik het heb gezegd?

Uiteindelijk komen de gebeden komen in de hemel aan.
De bezorgengelen overhandigen ze stilletjes.
En Jezus vraagt: kan ik vandaag al gaan?
Zijn Vader zucht: ik zou nog maar even wachten, Zoon.

Ik heb me afgevraagd of het echt zo is, zoals dit gedicht beschrijft. Doen mensen dat echt; doen wij dat echt: dat je eigenlijk wel wilt dat er verandering komt, en dat je eigenlijk wel weet wat het aller-belangrijkste is, maar dat je je in de praktijk voortdurend door kleine details laat afleiden?

Herken je dat: dat je ten diepste wel wilt dat er een nieuw begin ontstaat, dat Gods nieuwe wereld begint – maar dat je er in de praktijk gewoon niet toe komt, door de duizend-en-één andere dingen die ook zo belangrijk zijn?

Jesaja en zijn verlangen

We hoorden zojuist ook een andere tekst. Uit de bijbel, van de profeet Jesaja. En dat is wel andere koek.

‘Scheurde u maar de hemel open om af te dalen!’

Zo klinkt de stem van Jesaja, als hij bidt tot God.

‘Scheurde u maar de hemel open om af te dalen!
De bergen zouden voor u beven.
Zoals vuur dorre twijgen in vlam zet,
zoals vuur water doet koken,
zo zou u uw vijanden uw naam laten kennen.
En alle volken voor u laten beven.
Omdat u de geduchte daden doet, waarop wij niet durven hopen.
Als u toch zou afdalen! De bergen zouden voor u beven.’

Oprecht verlangen, oprechte zorg, oprechte hoop – dat is wat Jesaja bezielt.

We weten niet precies waar deze Jesaja zich bevindt. We weten niet precies wie hij was, en wie deze profetische tekst uiteindelijk op het papyrus heeft gezet. We weten van veel dingen die hij zegt zelfs niet zo goed wat hij ermee bedoelt.

Maar er is één ding dat als een paal boven water staat: Jesaja verlangt naar God. Met heel zijn hart, en heel zijn ziel. Dat is het enige wat hij echt belangrijk vindt.

Verlangen als grondwoord

Verlangen. Dat is waar het om gaat in de tijd die vandaag begint: advent. Verlangen naar de komst van de Heer; verlangen naar de komst van het kind; verlangen naar een nieuwe tijd.

Veel mensen zeggen: het gaat om liefde, liefde is het belangrijkste wat er is. Daar zit wat in, liefde is inderdaad van het grootste belang; maar liefde komt uit verlangen voort. Je hebt diegene lief naar wie je verlangt.

Anderen zeggen: hoop. Hoop is het diepste woord van de bijbel en het bestaan. Ook daar zit wat in; maar ook hoop komt uit verlangen voort. Het verlangen naar iets wat er nog niet is.

Nog weer andere mensen vinden dat geloof het toverwoord is: geloof is waar het in de bijbel om gaat. ‘Sola fide’, in het Latijn: dat is één van de pilaren van de protestantse kerk. Alleen door geloof. En dat is waar, geloof is van het hoogste belang; maar ook geloof komt uit verlangen voort.

Verlangen, oftewel: het besef dat er iets aan je ontbreekt. Dat je iets nodig hebt, om heel te zijn. Het besef dat er iets niet goed is, aan het leven zoals het is. En het idee dat het dan ook anders kan.

Ik geloof, dat het verlangen is dat ons bij elkaar brengt – dat het verlangen is, waardoor u thuis de tablet, telefoon of laptop heeft aangezet. Verlangen, waardoor wij gelukkig weer met een klein groepje mensen kunnen samenkomen in de kerk. Verlangen naar samen-zijn. Verlangen om dingen te zien, en zelf ook te worden gezien. Verlangen naar een nieuw begin.

Wanhoop

Ik stel vast dat verlangen een grondwoord is van leven en geloof. We kennen het allemaal: verschillende verlangens en wensen die om voorrang strijden met elkaar. In de bijbel zien we dat ook, bijvoorbeeld bij Jesaja, die met alles wat hij heeft verlangt naar God.

Nu zeggen sommige mensen, dat we maar beter van dat verlangen af kunnen zien.

Hoezo: verlangen naar samen-zijn, als we straks met Kerst toch niet bij elkaar kunnen zijn?
Hoezo: verlangen naar God, als elke waardeloze dag hetzelfde is? Hoezo: verlangen naar verandering, als dat rotvirus toch niet zomaar kan worden weggetoverd uit ons bestaan?

Moeten we ons er niet gewoon bij neerleggen dat het is zoals het is?

Van de week las ik over de zelfdoding van een meisje van 14 jaar. Ze werd zo gepest dat ze geen andere uitweg meer zag. Een meisje van 14 jaar – door pesters tot wanhoop gedreven, waarna ze zelf een eind aan haar leven heeft gemaakt.

Die eenzaamheid.

Iemand hier uit de buurt, die ik erover sprak, vertelde dat hij het zich wel kon voorstellen. Hij was zelf ook enorm gepest op de middelbare school. Vooral toen hij uit de kast gekomen was.

Waar was God, toen dat kind voor rotte vis werd uitgemaakt? Waar was God, toen zij geen andere uitweg zag? Waar is God bij alle andere kinderen en volwassenen die tot wanhoop worden gepest? Of die omkomen van de eenzaamheid?

Waar is God bij de mensen die door het coronavirus zijn veranderd in kluizenaars, omdat ze vrijwel niemand meer spreken of zien? Waar is God in kamp Moria, in Griekenland?

Wat kunnen mensen toch genadeloos zijn. Wat is de wereld soms toch hard. Het is voor mij wel duidelijk dat we ons daar niet bij kunnen neerleggen. Dat mag gewoon niet. Maar hoe weet je nou dat er ook echt iets mogelijk is?

Opnieuw: verlangen

Beste mensen, hier loop ik vast.

Ik heb dit al vaker gezegd. Niemand kan bewijzen dat God bestaat.

Je kunt er alleen voor open staan.

Je kunt er alleen voor open gaan, als je iets van dat verlangen herkent.

Dit is het enige dat ik weet: wij mogen het verlangen niet opgeven.

Wij mogen het werk aan rechtvaardigheid, naastenliefde en zorg – niet opgeven.

Dat mogen wij niet opgeven – zelfs niet als wij eenzaam zijn. Zelfs niet tijdens een wereldwijde epidemie. Zelfs niet als de kerk in het verdomhoekje zit, en als we alles al hebben geprobeerd.

Vandaag is de eerste zondag van advent, en advent heeft soms een wat weeïge reuk. Alsof het wat belegen is, en niks nieuws meer is onder de zon. Juist daarom; juist daarom is verwachting een daad van verzet.

In een wereld waarin een democratisch gekozen politieke partij, waar een miljoen mensen op heeft gestemd, als een kaartenhuis ineens stort, en de heren en dames volksvertegenwoordigers vechtend over straat rollen, is verlangen een daad van verzet.

In een wereld waarin de uitdrukking ‘de hand van God’ verwijst naar een actie van een arme voetballer, die uiteindelijk ten onder is gegaan aan zijn roem, is verlangen een daad van verzet.

In een wereld waarin zo verschrikkelijk veel eenzaamheid is, maar men elkaar niet eens meer de hand kan schudden, laat staan elkaar een knuffel kan geven, is verlangen een daad van verzet.

Daartoe roept Jesaja ons op, als hij het uitschreeuwt tot God. Verzet tegen de moedeloosheid die ons soms overvalt. Verzet tegen de spiraal van de negativiteit. Verzet tegen de spiraal van wantrouwen – die wij kennen, ook in de kerk.

Tot slot

Beste mensen, geliefde mensen hier in de kerk, geliefde kijkers thuis.

Noem mij maar naïef – maar ik ben ervan overtuigd dat wij ten diepste allemaal mensen zijn van goede wil.

Noem mij gerust naïef – maar ik ben ervan overtuigd dat wij op elkaar aangewezen zijn, en dat dat erger had kunnen zijn.

Helaas stellen we onze goede daden nogal eens iets te ver uit. Helaas vertrouwen we soms te weinig op elkaar, en verdrinken we in onze eenzaamheid. Helaas vergeten we weleens welk verlangen het allerbelangrijkst is.

Dat neemt niet weg dat er hoop voor ons is. Dat neemt niet weg dat wij verlangende mensen zijn. God zelf heeft het verlangen in ons geplant.

Daarom bidden wij vandaag:

Verrassende, scheppende, vernieuwende en liefhebbende God – kom!

Wij verlangen naar U.

Wij weten dat U ook verlangt naar ons.

Wees ons nabij.

Amen.